

روزشمار جنگ

دوشنبه

۲۹ مرداد ۱۳۶۳

۲۲ ذیقعده ۱۴۰۴

۲۰ اوت ۱۹۸۴

۴۹۴

همزمان با تداوم عملیات فتح، تحرکات ایزدایی گروه‌های مسلح معارض و اقدامات متقابل نیروهای خودی برای حفظ امنیت در مناطق کردنشین امروز نیز ادامه یافت.

در تیراندازی افراد مسلح غیرقانونی به یک اکیپ گشتی سپاه پاسداران در نزدیکی پایگاه کمیته انقلاب اسلامی پیرانشهر، یک نفر از نیروهای سپاه شهید شد.^۱

عوامل ضدانقلاب در کامیاران نیز یکی از پیشمرگان مسلمان کرد را به شهادت رساندند.^۲ همچنین به گزارش ژاندارمری کردستان صبح امروز، در میدان آزادی شهر بانه، عوامل ضدانقلاب خودروی گروه مبارزه با قاچاق گروهان مرکزی این شهر را با پرتاب دو عدد نارنجک دستی و شلیک گلوله هدف قرار دادند. این حادثه هیچ‌گونه تلفاتی دربرداشت. گفتنی است نیروهای خودی ۶ نفر را به اتهام دست‌داشتن در این اقدام دستگیر کردند.^۳

پیش‌ازظهر امروز نیز یک دستگاه تانکر گردان مرزی بانه در محور عباس‌آباد - نهنی با مین کاشته‌شده به‌دست افراد ضدانقلاب برخورد کرد و خساراتی جزئی به آن وارد آمد.^۴

ژاندارمری کردستان امروز در گزارش دیگری اعلام کرد: درگیری نیروهای کمین پایگاه کانی‌کن از گردان مرزی مریوان با مهاجمان که از ساعت ۲۱:۳۰ شب گذشته آغاز شده بود، ساعت ۵۵:۰۰ بامداد امروز بدون تلفات نیروهای خودی خاتمه یافت.^۵

از سوی دیگر، سرپل چته‌های گروه رزگاری که همراه با ۴ نفر دیگر از بغداد عازم شهر بیاره عراق بودند بر اثر ترکش گلوله‌های توپخانه خودی در نزدیکی این شهر کشته شدند.^۶

همچنین امروز در مریوان یک نفر از اعضای کومه‌له با معرفی خود به نیروهای خودی، درخواست امان‌نامه کرد.^۷

درعین‌حال، با تداوم اجرای عملیات فتح در محور مهاباد - نرده - پیرانشهر و متعاقب انتشار اطلاعاتیه‌هایی درباره دستاوردهای این عملیات، صبح امروز، قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) با انتشار

اطلاعیه دیگری علاوه بر اشاره به پاک سازی مناطق اوغان، چومان و سرشاخان که روز گذشته در اطلاعیه شماره ۴ این قرارگاه به تفصیل توضیح داده شده بود، بخشی از غنایمی را که تاکنون به دست نیروهای خودی افتاده، به این شرح اعلام کرد:

خمپاره انداز ۱۲۰ میلی متری و ۶۰ میلی متری ۲ قبضه؛ آر.پی.جی ۷ یک قبضه؛ تیربار ام.ژا ۳۱، ۱۰ قبضه؛ خودروی تویوتا و لندروور ۴ دستگاه؛ بی سیم راکال پی.آر.سی ۷۷ و غیره ۱۰ دستگاه؛ مین و تی.ان.تی ۳۰ جعبه؛ مین یاب یک دستگاه؛ موتور برق یک دستگاه؛ یک قبضه تفنگ ب ۱۰؛ مهمات دوشکا؛ مهمات سلاح سنگین و سبک ۴۰ هزار تیر؛ سلاح سبک و سنگین شامل ژ ۳ و کلاشینکف ۴۰ قبضه؛ تعدادی چادر گروهی و انفرادی؛ خواربار به مقدار زیاد.^۸

۴۹۵

علاوه بر ایرانیان، مردم مسلمان کشورهای مختلف عربی نیز با کمک های اهدائی خود از نیروهای جمهوری اسلامی ایران در جنگ با عراق، پشتیبانی می کنند.

امروز حجت الاسلام سیداحمد فهری نماینده امام در سوریه و لبنان، در دیدار با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ضمن بیان گزارشی از اوضاع منطقه،^۹ مقداری طلا و زیورآلات به همراه مبلغ ۱۰۳ هزار ریال عربستان سعودی و مقادیر دیگری ارزشهای اهدایی مردم کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس را به منظور کمک به جبهه های جنگ، تقدیم رئیس شورای عالی دفاع کرد.^{۱۰} وی در این دیدار اظهار کرد: «برادران و خواهران عرب با عشق و اخلاص زائدالوصفی این هدایا را تقدیم انقلاب اسلامی می نمایند. به طوری که حتی افرادی کلیه زیورآلات خود را اهدا نمودند.»^{۱۱}

روزنامه کیهان نیز در شماره امروز خود گزارش مفصلی را از ادامه کمک های مردم مناطق مختلف کشور به جبهه های جنگ منتشر کرد. براساس این گزارش کمک های نقدی و غیرنقدی اهالی استان های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اصفهان، تهران، یزد، فارس، همدان، کردستان، چهارمحال و بختیاری، گیلان، مازندران، خوزستان، کرمان، و... در قالب کاروان هایی برای استفاده در جبهه ها و تأمین نیازهای رزمندگان فرستاده می شود.^{۱۲}

۴۹۶

با رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی به سه وزیر پیشنهادی دیگر و واگذاری سرپرستی دو وزارتخانه به نخست وزیر، هیئت دولت جمهوری اسلامی کامل تر شد.

بررسی صلاحیت سه وزیر پیشنهادی فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت و صنایع امروز در دستور کار مجلس قرار گرفت و پس از سخنان میرحسین موسوی نخست وزیر، راجع به افراد معرفی شده و در ادامه اظهارات نمایندگان مخالف و موافق و سپس پاسخ وزیران پیشنهادی، رأی گیری به عمل آمد. در نهایت آقایان ایرج فاضل برای وزارت فرهنگ و آموزش عالی،

علیرضا مرندی برای وزارت بهداشتی و غلامرضا شافعی برای وزارت صنایع، از مجلس رأی اعتماد گرفتند. همچنین با تصویب نمایندگان مجلس، نخست‌وزیر به مدت دو ماه سرپرستی دو وزارتخانه دفاع و آموزش و پرورش را برعهده گرفت.^{۱۳}

در همین حال، رسانه‌های خارجی همچنان به بازتاب و تحلیل روند رأی اعتماد مجلس به وزیران کابینه ادامه می‌دهند؛ امروز خبرگزاری رویتر با اشاره به رأی اعتماد مجلس به سه وزیر پیشنهادی و واگذاری سرپرستی دو وزارتخانه به نخست‌وزیر گزارش داد: این تصمیم اوضاع برآشفته را برای موسوی که هفته گذشته یک‌چهارم کابینه خود را بر اثر ندادن رأی اعتماد مجلس به وزرا از دست داده بود، آرام ساخت.^{۱۴} روزنامه اقتصادی لژکو (چاپ پاریس) نیز در تفسیری در همین زمینه، مشکلات اقتصادی جمهوری اسلامی را ناشی از هزینۀ جنگ با عراق و کاهش قیمت نفت برشمرده و رأی عدم اعتماد مجلس به ۵ تن از وزیران پیشنهادی (در روز ۲۳ مرداد) را «مؤید دشواری‌های اقتصادی کشور» ارزیابی کرد. مفسر این روزنامه همچنین این امر را نوعی پاسخ منفی مخالفان به برنامه پنج‌ساله اقتصادی کشور که نخست‌وزیر آن را تدوین کرده، دانست. در این گزارش با اشاره به اینکه مخالفان دولت آن را «بی‌کفایت» توصیف کرده‌اند، درباره استدلال‌های آقای موسوی مبنی بر موفقیت دولت وی آمده است: «نخست‌وزیر به منظور توجیه اقدامات دولت به موفقیت اصلی دولت استناد می‌کند که توانسته است نرخ تورم را از ۳۰ درصد در سال ۱۹۸۱ - ۱۹۸۰ به ۱۷ درصد در سال گذشته تقلیل دهد. ... یکی دیگر از دلایل موفقیت دولت از نقطه نظر موسوی این است که طی سال ۱۳۶۲ تولید ناخالص ملی به ۱۵/۲ درصد افزایش یافته است، در حالی که طی دو سال پیش از آن، تولید ناخالص ملی تقریباً به همین میزان کاهش یافته بود.»^{۱۵}

۴۹۷

مسئولان بلندپایه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران دیدار با مقامات دیپلماتیک کشورهای دیگر را در دستور کار خود قرار داده‌اند؛ در همین زمینه امروز نیز دو دیدار انجام شد. سفیر جدید نپال امروز در دیدار با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، رونوشت استوارنامه خود را تسلیم وی کرد و در زمینه راهبرد سیاست خارجی و روابط نپال با ایران گفت: «ما با هر نوع استعمار و سلطه‌جویی در جهان مخالفیم و خواهان گسترش روابط و همکاری بین دو کشور به خصوص در زمینه‌های کشاورزی و تبادل متخصص هستیم.»^{۱۶} وی همچنین به امکان همکاری دو کشور در محافل بین‌المللی به‌ویژه جنبش غیرمتعهدا اشاره کرد. آقای ولایتی نیز گسترش مناسبات و همکاری‌های دو کشور در مجامع بین‌المللی را خواستار شد.^{۱۷} همچنین جواد منصوری معاون فرهنگی و کنسولی وزارت امور خارجه، که در رأس هیئتی برای شرکت در مراسم جشن‌های چهل‌مین سالگرد استقلال رومانی در این کشور حضور دارد، صبح امروز با استفان آن‌دره وزیر امور خارجه رومانی، دیدار و گفت‌وگو کرد.^{۱۸} وی در این

دیدار ضمن تسلیم پیام کتبی وزیر امور خارجه ایران به وزیر امور خارجه رومانی، به علاقه‌مندی جمهوری اسلامی ایران به گسترش روابط فرهنگی، سیاسی و اقتصادی با رومانی اشاره و بر مواضع ایران در قبال اخراج رژیم صهیونیستی از سازمان ملل متحد تأکید کرد.^{۱۹}

وزیر امور خارجه رومانی نیز علاقه دولت متبوع خود به گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران را ابراز کرد.^{۲۰}

۴۹۸

در چارچوب گسترش روابط جمهوری اسلامی با کشورهای بلوک شرق، امروز هیئت اقتصادی بلندپایه چکسلواکی وارد ایران شد.

بوهمیل اوریان وزیر تجارت خارجی چکسلواکی، صبح امروز در رأس یک هیئت اقتصادی به منظور دیداری چهارروزه وارد تهران شد و مورد استقبال محمدتقی بانکی رئیس سازمان برنامه و بودجه قرار گرفت. وی در مصاحبه‌ای در فرودگاه مهرآباد، ایران را یکی از بزرگ‌ترین کشورهای جهان سوم خواند و با اشاره به اهمیت روابط اقتصادی کشورش با ایران، در زمینه همکاری‌های دوجانبه گفت: «علاوه بر همکاری‌های فنی و تکنولوژیکی بین دو کشور، ما مایل هستیم در زمینه‌های جدید از جمله زمین‌شناسی و کشف منابع آب با ایران همکاری داشته باشیم.»

وزیر تجارت خارجی چکسلواکی همچنین راجع به انتقال فناوری به ایران ابراز کرد: «چکسلواکی در قراردادهای خود با جمهوری اسلامی ایران همیشه از تکنولوژی پیشرفته‌ای استفاده کرده که نمونه آن کارخانه‌های سیمان، سرامیک و مواد شیمیایی و قند است.»^{۲۱}

محمدتقی بانکی وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه نیز چکسلواکی را یکی از کشورهای بلوک شرق و برخوردار از فناوری پیشرفته خواند و درخصوص قراردادهای ایران و چکسلواکی و سفر وزیر تجارت خارجی این کشور به ایران گفت: «اصولاً قراردادهایی که کشور ما با چکسلواکی دارد بیشتر صنعتی است به طوری که براساس قراردادهای منعقد همکاری‌هایی در زمینه صنایع شیمیایی اصفهان، قند دزفول، سیمان، ذوب آهن و فولاد وجود دارد. ... وزیر تجارت خارجی چکسلواکی در این سفر درمورد قراردادهای فی مابین و رفع نقطه ضعف‌ها گفت‌وگو خواهد کرد و احتمالاً جهت اهداف مورد نظر یک یادداشت تفاهمی نیز امضا خواهد شد.»^{۲۲}

در اولین دور مذاکرات هیئت اقتصادی چکسلواکی با مقامات ایرانی، عصر امروز وزیر تجارت خارجی چکسلواکی و محمدتقی بانکی وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه، در دیداری درباره مسائل مختلف مربوط به روابط اقتصادی، تجاری، صنعتی و فنی، صنایع سنگین، کشاورزی، انرژی و تفاهم‌نامه‌های قبلی دو کشور گفت‌وگو کردند.

گفتنی است هیئت کارشناسی چکسلواکی متشکل از ۲۲ کارشناس دولتی و بخش تجاری آن کشور، هفته گذشته وارد تهران شده و مذاکرات مقدماتی را با کارشناسان جمهوری اسلامی ایران انجام داده‌اند.^{۲۳}

۴۹۹

احمد عزیزی رئیس کمیسیون روابط خارجی مجلس شورای اسلامی که در رأس هیئتی از ایران به منظور شرکت در گردهمایی منطقه‌ای سازمان ملل متحد درباره حقوق مردم فلسطین* به تونس سفر کرده بود، امشب در بازگشت از این سفر ضمن توقیفی کوتاه در رم پایتخت ایتالیا، درباره مباحث مطرح شده در گردهمایی مذکور گفت: «مباحث اصلی این سمینار عبارت بودند: از نقش سازمان ملل در احقاق حقوق مردم فلسطین و همکاری دول آفریقایی و اروپایی در زمینه آزادی فلسطین که در هر دو زمینه از سوی هیئت ایرانی سخنرانی‌هایی ایراد شد.»

به گفته رئیس کمیسیون روابط خارجی مجلس، در نشست منطقه‌ای سازمان ملل متحد درباره حقوق مردم فلسطین، هیئت ایرانی بیانیه‌ای را به عنوان سند توزیع کرد که در آن بر این موارد تأکید شده است: «رد راه‌حل‌های سازشکارانه که به هر نحو متضمن شناسایی رژیم صهیونیستی و هرگونه حقی برای این رژیم در فلسطین است (طرح‌هایی نظیر کمپ دیوید، فاس، ریگان)؛ رد هرگونه راه‌حل سازشکارانه مبنی بر مذاکرات سیاسی بین‌المللی تحت نظارت هر کشور و سازمان بین‌المللی؛ تأکید بر مبارزه قهرآمیز تا پیروزی نهایی و حمایت همه‌جانبه از مبارزات مردم فلسطین.»

عزیزی همچنین راجع به دیگر مفاد بیانیه پیشنهادی جمهوری اسلامی به گردهمایی مذکور اظهار کرد: «در این بیانیه همچنین به تلاش در جهت انزوای رژیم صهیونیستی و همکاری همه‌جانبه در جهت اخراج آن از سازمان ملل و دیگر سازمان‌های بین‌المللی به‌خاطر بی‌اعتنایی به مصوبات و تصمیمات این سازمان‌ها اشاره شده و بار دیگر ضرورت بسیج امکانات مالی، نظامی، سیاسی و تبلیغی کشورهای مسلمان و سایر کشورها برای آزادی تمامی سرزمین‌های اشغالی از سال ۱۹۶۷ به بعد و تشکیل کشور فلسطین مستقل مورد تأکید قرار گرفت.»^{۲۴}

۵۰۰

برخی نشریات غربی مدعی شده‌اند جمهوری اسلامی ایران به شرط دریافت تجهیزات نظامی، آماده بهبود روابط با ایالات متحده است.

هفته‌نامه نیوزویک در شماره اخیر خود ادعا کرده است: ایران به دلیل به بن‌بست رسیدن در جنگ با عراق، از خود تمایلاتی نشان داده است که در صورت دریافت قطعات یدکی هواپیماهای جنگی اف ۱۴ از ایالات متحده، آماده بهبود روابط با این کشور است. به نوشته این نشریه، دولت امریکا تاکنون در این زمینه واکنشی نشان نداده است.^{۲۵}

هفته‌نامه لپوئن نیز در گزارشی با تکرار این مدعا، درباره علل این رفتار ایران نوشته است:

* این گردهمایی از ۲۲ تا ۲۷ مرداد با حضور بیش از ۲۰ کارشناس جهانی مسائل فلسطین و نمایندگان ۷۰ کشور در تونس برگزار شد. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۴]

«از زمانی که هواپیماهای نیروی هوایی عربستان سعودی دو هواپیمای جمهوری اسلامی را در خلیج فارس سرنگون کردند و به دنبال تصمیم عراق به قطع صادرات نفت جمهوری اسلامی از جزیره خارک، رژیم تهران از راه‌های مختلف به بهبود روابط با آمریکا تمایل نشان داده است.»^{۲۶}

۵۰۱

رژیم عراق افزون بر دریافت تجهیزات نظامی از طریق مرزهای زمینی، با بهره‌گیری از کمک‌های یک شرکت آلمانی مراحل تکمیل ساخت یک مجتمع تولید مواد شیمیایی را نیز دنبال می‌کند. خبرگزاری آسوشیتدپرس امروز از نیویورک به نقل از آخرین شماره هفته‌نامه نیوزویک گزارش داد: رژیم عراق در هفته‌های آتی با کمک تکنسین‌های آلمان غربی کار احداث کارخانه عظیمی را که قادر به تولید ماده شیمیایی مرگ‌آور تابون و احتمالاً گاز خردل است را به اتمام خواهد رساند. براساس این گزارش، دولت عراق در ماه دسامبر گذشته، این مجتمع تولیدی را تحت پوشش کارخانه تولید حشره‌کش از شرکت کارل کولب آلمان غربی خریداری کرد، ولی به گفته منابع آگاه، این کارخانه برای تولید جنگ‌افزارهای شیمیایی طراحی شده است.

به نوشته نیوزویک، با اینکه دولت آلمان غربی در ماه جاری، با محدود کردن صدور تجهیزات که می‌توانند به صورت لوازم تولید سلاح‌های شیمیایی درآیند، موافقت کرده است، ولی با توجه به اتمام کار احداث مجتمع تولید سلاح‌های شیمیایی در عراق، این محدودیت تأثیر چندانی نخواهد داشت. این درحالی است که رژیم عراق اجازه بازدید از مجتمع مذکور را به بازرسان آلمان غربی نداده است.^{۲۷}

در زمینه امکان بازدید بازرسان آلمانی از مجتمع شیمیایی مذکور، امروز یورگن* سودهوف سخنگوی دولت آلمان، اظهار کرد: «البته این بسیار مشکل است که بتوان اجازه دیدار از کارخانه شیمیایی از کشوری که در حال جنگ است را گرفت.» به گفته وی، گزارش امروز نشریه نیوزویک، «باعث شد که دولت آلمان این بار با فشار بیشتری سعی در کسب اجازه بازدید از این کارخانه در عراق بنماید. ... دولت آلمان این مسئله را که آبروی این کشور را زیر سؤال برده، بسیار جدی تلقی می‌کند.»^{۲۸}

رادیو بی‌بی‌سی نیز امشب در گزارشی کوتاه در این زمینه، راجع به اظهارات این سخنگوی دولت آلمان غربی گفت: «کارخانه‌های تولیدکننده مواد ضد آفت که برای عراق ساخته می‌شوند برای تولید گازهای سمی مناسب نیستند مگر آنکه تغییر کلی یابند. او گفت که با این وصف، دولت آلمان می‌خواهد ببیند که در عراق بر سر وسایل صادر شده چه آورده می‌شود. دولت عراق این گفته که ساختمان کارخانه‌ای برای تولید گاز سمی نزدیک به اتمام است را تکذیب کرد.»^{۲۹}

* در متن سند "جرگن" آمده است.

از سوی دیگر و در ادامه ارسال جنگ‌افزارهای متعارف از کویت به عراق، امروز خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: در هفته گذشته، محموله دو کشتی شامل تجهیزات جنگی و قطعات تفکیک‌شده ۱۰ بالگرد نظامی و ۵۰ تانک ساخت شوروی، پس از تخلیه در بندر شعبیه کویت، از طریق مرز زمینی به عراق فرستاده شد. براساس این گزارش، از آغاز جنگ عراق با ایران، دولت کویت بندر شعبیه را به‌منظور تخلیه محموله‌های کشتی‌های حامل تجهیزات جنگی به عراق اختصاص داده و در زمینه انتقال سلاح و کالا تسهیلات زیادی را در اختیار این کشور گذاشته است.^{۳۰}

۵۰۲

عراق که بر اثر ادامه جنگ با ایران دچار تنگناهای گوناگونی شده است، از هر فرصتی بهره می‌گیرد تا موضوع خاتمه جنگ را بدون توجه به مسائل مدنظر جمهوری اسلامی (شناسایی و مجازات متجاوز، رسیدگی به جنایات جنگی و...) در محافل بین‌المللی مطرح سازد. در چهارمین اجلاس سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) که امروز در وین پایان یافت،^{۳۱} یازده کشور عربی با پیشنهاد قطعنامه‌ای (به ابتکار عراق) خواستار خاتمه هرچه زودتر جنگ ایران و عراق شدند.^{۳۲}

نماینده جمهوری اسلامی ایران در این اجلاس، قطعنامه پیشنهادی مذکور را به‌دلیل ارتباط نداشتن با موضوعات اجلاس رد کرد و ضمن اشاره به بمباران مناطق مسکونی ایران از سوی عراق و استفاده ارتش این کشور از سلاح‌های شیمیایی، تصویب این قطعنامه را غیرقابل پذیرش دانست. وی همچنین با رد هرگونه مذاکره با رژیم عراق، خواستار توقف تولید و کاربرد سلاح‌های شیمیایی شد.^{۳۳}

در همین حال، رادیو صوت الجماهیر عراق امروز در گزارشی مدعی شد: در جریان این اجلاس، فقط ایران با طرح پیشنهادی عراق برای پایان‌دادن به جنگ مخالفت کرد و در نهایت، با حمایت ۳۳ کشور، طرح مزبور در اجلاس یونیدو پذیرفته و تصویب شد.^{۳۴}

۵۰۳

رامش بندری معاون وزارت امور خارجه هند، صبح امروز در دیدار با عزت ابراهیم معاون نخست‌وزیر عراق، نامه ایندیرا گاندی نخست‌وزیر هند، خطاب به صدام حسین رئیس‌جمهور عراق را تحویل وی داد.

به گزارش رادیو صوت الجماهیر محتوای این نامه مربوط به روابط هند و عراق و مسائل جنبش عدم‌تعهد می‌باشد. براساس این گزارش، عزت ابراهیم در دیدار با رامش بندری از هرگونه تلاش جنبش عدم‌تعهد برای تحقق صلح عادلانه بر مبنای اصول عدم‌تعهد و موازین بین‌المللی استقبال کرد.^{۳۵}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۵/۲۹

۱. سند شماره ۸۱۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی به وزارت کشور، ۱۳۶۳/۶/۱.
۲. سند شماره ۴۲۱۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۱۱ سپاه به فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۲.
۳. سند شماره ۲۹۵۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۴. سند شماره ۲۹۵۵۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۵/۳۰.
۵. سند شماره ۲۹۵۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۶. سند شماره ۴۲۱۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱ و ۲.
۷. سند شماره ۴۲۱۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۲.
۹. همان.
۱۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۲.
۱۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۲.
۱۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۱۸.
۱۳. مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره دوم، صص ۶۲۳ - ۵۹۲.
۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۴، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۱۳، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۱۵. همان، صص ۶ و ۷، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۱۲.
۱۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۳.
۱۸. همان، ص ۲.
۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۳۱، ص ۲.
۲۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۲.
۲۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۹.
۲۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۴.
۲۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۲.
۲۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۳.
۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۴، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۱۰، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۲۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۳۱، ص ۱۲، رادیو صدای آزاد ایران، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۴، ۱۳۶۳/۵/۳۰، صص ۸ و ۹، نیویورک - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۲۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۱۶.
۲۹. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۳۰، صص ۴ و ۵، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۳۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۴، ۱۳۶۳/۵/۳۰، صص ۲ و ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۳۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۳.
۳۲. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۹، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۳/۵/۲۸.
۳۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۳.
۳۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۴، ۱۳۶۳/۵/۳۰، ص ۳۸، رادیو صوت الجماهير، ۱۳۶۳/۵/۲۹.
۳۵. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۳۰، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو صوت الجماهير بغداد، ۱۳۶۳/۵/۲۹.